

Innspill til kulturminneplan for Lindesnes på folkemøte 16 mars 2017:

Gruppe 1:

1 Kulturlandskap:

Steingjerder på Trones

Borg/borjer 152/22 på Stokke gård (=Lindalsviga?) og på Trones?

Sauehold som holder lynchhei ved like: Trones, Villimsa, Tamimsa

2 Kulturmiljøer:

Kyllinggada i Høllen

Bue, Hegrestad

2 plasser langs den gamle postveien samt vertshuset

Vertshuset på Bjerga

Serveringssted v/Gaubedal: «De hadde ikke lov til å selge brennevin, men man kunne klappe en bukk og betale for dette: Da fikk man brennevin»

Stabbur på Prestegarde, Rødberg, Vigmostad, Valleheia

"Ukjent"/udefinerbart: Steiner/bygg v/Snig

Breime

3 maritime:

Glemte fiskeplasser/me

Glemte kilenotplasser for laksefiske

Fiskerettigheter

Sjølingstadvassdraget: her planlegges publikumstiltak fra fylket: evt m/undervannskamera i kulpen, laksetrapp

4 tekniske og industrielle

Jfr kulturminneårets kart fra 2007 i Sjølingstadbekken 9 minner, spes registrerer frostestads garveri og handskefabrik (utstyr i kjelleren)

Hermetikkfabrikken i Lillehavn, Ramsland

Kvernhus: mjunebrokka, ertseid, blørstad, tredalslia (stor)

Treskofabrikk/pipefabrikk på Eikeland

5 samferdsel og komm.

Markering: 3 steiner på svaberg v/ommundsvann - sier noe om avstanden mellom de tre kirkene

Båly: rutebåten havn for havn: passasjerer og varelevering

Postveien

Veien mellom Ramsland og Grønsfjord

Fergekaia Vigeland

Telefonsentraler: Magda Bakken, Spangereid: i Braadlands hus, 25 øre for å gå bud, stasjon på Romedal osv.

Sti fra Havsyn til Svennevig (liten stubb igjen på 150 m)

Sti mellom Sjølingstad og Bumyra v/gjestgiveriet

Bensinstasjoner: en del foto bevart (alt nedskrevet) Lillehavn, fjeldsgård..... Til Vigmostad

Skilt under veibro v/Vigeland

Steinblokk på Sjølingstad brukt som bru /v bussgarasjen)

6 krigsminner

Vallehaugen, skyttergraver, må renskes

Njervåsen: bunker i flakstilling

Gml båly havn 8-kantet mur

7 kirkene

Gml kirke i rød stein på Foss, en stein fra denne v/huset

8 forsamlingshus

Vårøy, Blørstad skolehus som er flyttet
Idrettshuset Sparta, buhølen opprinnelig garveri, revet
Hoppbakke i Buhølen, Tryland, Romedal
Skolehus Udland, Eikeland

9 geologi fauna

Anderåsen feltspatgruve
Rymteland
Øksnevika
Jettegryte på vårøy, en stein som flyttet seg mellom tre hull

10 minnesmerker

Vaskeplasser (skylte klær) på Sjølingstad ved Sjølingstadbekken
Midlertidig gravplass ved Lindesnes fyr, Palatiaforliset
Dronninghaugen ved Valle kirke
Vettestad gammel kirkegård
Gravplass sør for nye brua ved elva her (sykkelfeltet) undergangen
Tjøm: vikinggraver, kongsøya

11 immatrielle

Håndverksteknikker på Sjølingstad Uldvarefabrikk
Sjekk ellers rødliste
Sveigrip av korgger hassel til potetkurver
Bastetau av Lind til hesjing

Loftsrommet til Gustav Vigeland, der han leide på sommeren, 2. etg i bolighus

Ark fra innspill fra Spangereid:

Steinen i Remesvik, boplass
Spangereid:
Kongsbrygga ved Kråkevika
Kongsbrygga i Høllebukta (Lia)
Kongsveien mellom disse to bryggene

Gamle BÅTSTØER (fellesstøer) i Sandvika på Nyresnes (2 stk.)

Disse er rimelig intakte sjøl om der nå er lagt en ny brygge i tilknytning til disse.

Båtstøene er omtalt i «utskiftingen» fra 1880 årene. Tilsvarende fellesstøer var der i Am bjørnsvik i «gamle Båly» i svingen der en går opp til Kråkevika. Der var veg fra Njervegården til båtstøene om bjørnsvik Disse båtstøene er vekke pga. havne og veiarbeid. Jeg regner med at disse fellesstøenei var beregnet til, og brukt til båttransport (robåt) når Njervefolk skulle ut til sin utmark. Der var ikke veg til Nyresnes da. Tilsvarende var der på gården Stokke. I Ryvika var der veg ned til fellesstøa. Fellesstøa «Melkestø» i utmarka lå innenfor «Kirkeura» ved «Trøysevollen». Begge disse plassene er helt eller delvis ødelagt pga. utfylling.

FELTSPATTGRUVA på Nyresnes

GRAVHAUGER

Spesielt «Klobnehauen» Hvor Olav Tryggvason og Einar Tambarskjelve sto når de kappskjøt, og merkesteinene hvor pilene falt ned. Dette var maskingeværstilling under krigen.

GAMLE BÅTPLASSER (på Draiet) fra Vikingstid OMRÅDET VEST FOR KIRKA

Stylegar mente det var sannsynlig at det hadde vært en militær «forlegning» her.
GROPENE i forbindelse med Spangereidkanalen

KIRKA og Kirkegården «REKKEUNNET» (Kyllingata) i Høllen VÅRØY SKOLEHUS

SPANGEREID SKOLEHUS (Nå barnehage) Jeg tror det er en av de eldste / det eldste skolehuset i kommunen. (Kenneth Skofteland)

LOKALE SANGER FRA KRIGEN

RETTSSAK mellom gården Njerve og gården Stokke om hvor grensen gikk, og hvem som hadde rettighet til Nyresnes. Stokkehola på Båly er kanskje et resultat av denne.

SAGNET OM KRÅKA Veg mellom Ramsland og Grønsfjord Njervåsen - krigsminner Skave bark til dyrefor

Startprotokoll for Spangereid Vel

Gruppe 2

- 11 Private brev og dagbøker - oppfordre til å ta vare på / levere med klausul om tid før offentliggjøring. Koselige kåserier (Åse Hennestad)
- 8 Hoppbakker - Romedalsbakken, vest for Romedalsgården, Sjølingstad
- Mjunebrokka - Buhølen - Trylandsbakken - Åreholtan, v/Tjomsland
- 2. Sandviga: Skilte og stelle. Vedlikehold mangler totalt. Gammel plass m/murer. Gammel kirkegård? Kommunen har kjøpt - Sandviga på Underøy. Spare gamle frukttrær - kultur og ville.
- 6. Hegrestadhola - hegrestrøysa - historisk krigshistorie
- 5. Kirkeveier og liksteiner. Lurebakken, Vallehei, Oppsal, Bergstøl, Entredal, Vårøy
- 5. Steiner som viser avstand til kirkene, 3 stk på Romedal
- 9. Eivinstad, Andersåsen m/løpestreng
- 2. Klyngetun på Håland. Fantastisk kulturlandskap m/steingjerder og to steinsatte paralelle veier.

Gruppe 3

- Følgende bør med:
- Steingjerder på Spilling
- Vannrenne til Mølle/elverk på Spilling
- Kvernhus på Hægbostad
- Kvernhus på Seland
- Hjulmakerverksted i Vigmostad
- Smia til Jon Smed på Tryland

Mølla på Tryland - Lians mølle
Knottmaskinen til Torbjørn Lian
Landbrukshjulet produsert av Torbjørn Lian
To kistesteiner - på Håland og Vigmostad + Li på Gampeheia + på Røsstad
Tjomsland skifabrikk
Badstu for korntørk på Spilling
Svørhogget på Øygarden
Gammel Ålekjær på Røksland
Demning - Steinlodd bru Røksland
Registrering av mølle i bekk og vassdrag
Bogestill - jakt plass på Ertseid og Hagen (Torvmyran)
Badekar på Hagen
Spor etter hesten til Olav den hellige på Drøpta
Gruvedrift på Hæreheia på Evenstad
Den gamle Vigelandsbrua - dans - gå på hendene - Tarald Lauen
Herstøl og Herstølodden
Nylund - tingplassen - "dansring"
Intervju av siste husmann på Herstøl (Tarald Lauen)
Viksteinen i Remesvik - bebodd tidligere
Breime - Gustav Vigeland - hvem overtar
Gullvika med Kråka
Krågesagnet og hele Spangereid med trekk-gml. Kanal
Flere fornminner i Spangereid - pilkonkurransen Einar og Olav T - Stylegard boka
Intervju med Olav Spilling - Rivefabrikken
Melhusbrua - Terje Håland
Kjerkemur i Vigmostad - Terje Håland
Klagesteinen til Terje
Bøketrærne i Ellas hage - Terje Håland
Vigelandseple - Terje Haaland
Springvannseple - Olav Spilling
Ferjeleie på begge sider av Underøy

Atti har stort materiale både film og lydbånd som bør tas vare på.

Gruppe 4

Ferjeleie Naversundet

1) Drøpta (spes. kulturlandskap)

Imsa, Svinør - steingjerder, marker

Herstøl gror igjen = ryddes & ivaretas

Sommerfjøs, Tjomsområdet, øst for vei til Breime

2) Bergestø på Reme - støer

Svinør, Gahretunet, Sjølingstad, Ertzeid

Buhølen, Vestegarden Tjøm, Odden, Herstøl

Breime

Anlegge en brygge så vi får se bygningsmiljøet på Svinør.

Husmorskolen 50 år

Ordninger som forplikter og stimulerer til tiltak. Prioritering utifra dette.

Erverver Kommunen kulturlandskap, bør det følges opp. Innerst i Naversundet gror igjen.

3) Offentlig interesse for sjømerker / varder langs kysten

Fortøyningsringer: vårøy, svinør, båly, olavsvik, Reme?

Båtstø i Lonefrjorden, to bryggepollerter,

Barkebu

Barkekar på Imsa

Barkekar på Meet, i Mørkesdal

Slipp i Svinør, sydlige Svinørsund

Isrenne i Rauhovet, Seilskjæra

4) Sagbruksboka!

Langs lonebekken, hva er registrert?

Gamle murer, fyrstikkfabrikk, møller, kverner

Sildoljefabrikk i Finnøysund

5) Gamle skoleveier

Stilan - Steinsland

Gml. Postveien

Gml. Kirkeveier - Vigmostad skole har gått disse

Fardal - Reme - Spangereid 1860

Tarevann - Lonestrand,

Skutevollen - Tarvann - Lonestrand

8) Skolehus på Vårøy, Opsal skolehus (og grendehus)

9) Raet fra Tjøm, Sniksrevet, Spangereid og vestover

Jettegryte Feland toppen av

Ballastplanter

"Bakkesøte" ute ved Lindesneshalvøya

Olavsholmen =prykkete orkideer (sjeldne)

Finnes en hovedoppgave på faunaen i Lonefjorden

10) Kalsholmen = gravplass (Tjøm), gravplass/røys

Løland gravhaug glassbeger

500-tallet Opshus

11) Steinsetting, Tingplass på Nylund

Båtbyggere - Smith's båtbyggeri bevares

Herman Gjertsen i Lonestrand (far til Lissy)

Bergstøl Atterljom

Herstøl musikk, sagn, fortellinger, fele, ord uttrykk fra Elias Herstøl

Stedsnavn, historielaget, innsamlet

Mattradisjon, Vigmostad skole, har jobbet med det

Lydopptak, trøorgel musikk

Vigmostad 17 mai om ulike småbedrifter der

Magnus Skaar lagde en bok om småbedrifter langs sjølingstadbekken

Nærradio, lydbåndopptak - atti

Krigsfortellinger minner

Blørstad skolehus ble flyttet